

Павленко Ірина Григорівна.

Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах. Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. 24-25 березня 2017 р., м.Дніпро. Частина II. / Наук. ред. О.Ю. Висоцький. – Дніпро : СПД «Охотнік», 2017. – 282 с. – С. 218 – 220.

І.Г. Павленко

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Сьогодні існує велика кількість технологій навчання. Однак процес використання традиційних і впровадження інноваційних технологій навчання у ВНЗ протікає стихійно. У процедурі їхнього відбору і реалізації у навчальному процесі існують суперечності між новими цілями освіти і старими способами представлення і засвоєння знань; зростаючими об'ємами інформації, яку необхідно передати студентам та обмеженою кількістю навчального часу; гострою необхідністю педагогічних інновацій в навчальному процесі і недостатньою розробленістю методології використання нових педагогічних технологій в освіті.

Інноваційні педагогічні технології - це системні процеси цілеспрямованої дії на "студента", що направлені на задоволення всієї сукупності його потреб; це новостворені або вдосконалені педагогічні системи, що забезпечують високий рівень навчального процесу ВНЗ. Сучасні інноваційні педагогічні технології характеризуються тим, що:

- збагачують навчальний процес за рахунок впровадження активних, аналітичних і комунікативних способів навчання та представлення викладачів і студентів про освітню діяльність;
- забезпечують високий рівень навчального процесу;
- формують компетентність майбутніх фахівців;
- забезпечують становлення аналітичних, організаційних, проектних, комунікативних навичок;
- розвивають здібності до прийняття вірних рішень у нестандартних ситуаціях;

- формують вміння будувати власні освітні програми;
- є ресурсом для зміни змісту освіти і структури навчального процесу відповідно до міжнародних вимог;
- підвищують показники досягнень структурних компонентів процесу технологізації навчання;
- орієнтовані на стимулювання творчого потенціалу.

Особливу увагу при проектуванні інноваційних педагогічних технологій необхідно приділяти чіткості й визначеності фіксації результатів, наявності критеріїв їхнього досягнення, покроковій і формалізованій структурі діяльності.

Існують й певні умови ефективності інноваційних педагогічних процесів. Інноваційність не є і не може бути самоціллю в педагогічній практиці. Мета її полягає в оптимізації навчального процесу, в забезпеченні його відповідності умовам і тенденціям суспільного буття. Саме в цій площині виникає проблема ефективності інноваційних педагогічних процесів. Для раціонального управління нововведеннями необхідно знати передумови їх ефективності, тобто чинники, які сприяють або стримують ефективний їх хід і розвиток. Ефективність тлумачиться як співвідношення результатів дій і витрат на їх досягнення. Наприклад, якщо дві технології навчання студентів інформатики забезпечують приблизно однаковий рівень її освоєння, то ефективніше буде і то, що вимагає найменших зусиль. Але стверджувати про більшу чи меншу ефективність дій можна лише тоді, коли досягнута мета.

Нерідко інноваційні дії можуть бути результативними, але малоефективними. Це відбувається тоді, коли, діючи інакше, того ж результату можна досягти за менших витрат, або коли при тих же витратах можна отримати кращий результат.

Інноваційний процес за структурою є складним. Часто він не тільки структурується на послідовні етапи, але й охоплює кілька проблемно-смыслових розгалужень. Тому реалізовувати його належить не одній людині,

а групі, іноді масштабним колективам, кожен з яких покликаний працювати заради досягнення єдиної мети. Для цього потрібно забезпечити ефективний обмін інформацією, тобто налагодити ефективні комунікації, завдяки яким об'єднуються в єдине ціле організаційно складні соціальні структури, до яких можна віднести колектив, який буде реалізовувати інноваційну педагогічну ідею. Комунікації бувають вертикальними (між підлеглими і керівниками) і горизонтальними (міжособистісні та міжгрупові). У процесі їх здійснення можуть виникати різноманітні антиінноваційні інформаційні, комунікативні бар'єри (плітки, дезінформація, провокативне загострення відносин і т. д.). Тому ініціатори інноваційного процесу повинні заздалегідь продумати і змодельовати комунікативні канали і механізми, стежити за ефективністю їх функціонування, вносити при необхідності корективи, долати збої, дбаючи, щоб кожен учасник реалізації нового знав, що, як і де відбувається, які проміжні результати, які вносяться зміни і до чого вони зобов'язують. Отже, доступність, своєчасність надходження, достовірність інформації, сприятливий для професійного спілкування клімат забезпечують ефективну взаємодію всіх учасників інноваційного процесу, своєчасне виявлення і вирішення конфліктів, що є передумовою злагодженої роботи колективу.

Педагогічні інновації здійснюються за певним алгоритмом. Спираючись на сучасних вчених можна виділили наступні етапи розробки і реалізації педагогічних нововведень:

1. Розробка критеріального апарату та вимірювачів стану педагогічної системи, що підлягає реформуванню. На цьому етапі потрібно виявити потребу в нововведеннях.
2. Всебічна перевірка та оцінка якості педагогічної системи для визначення необхідності її реформування за допомогою спеціального інструментарію.
3. Експертизі повинні піддаватися всі компоненти педагогічної системи. У підсумку повинно бути точно встановлено, що необхідно реформувати як застаріле, неефективне, нераціональне.

4. Пошуки зразків педагогічних рішень, які носять випереджаючий характер і можуть бути використані для моделювання нововведень. На основі аналізу банку передових педагогічних технологій потрібно відшукати матеріал, з якого можна створити нові педагогічні конструкції.
5. Всебічний аналіз наукових розробок, що містять творче вирішення актуальних педагогічних проблем (може бути корисна інформація з Інтернету).
6. Проектування інноваційної моделі педагогічної системи в цілому або її окремих частин. Створюється проект нововведення з конкретними заданими властивостями, відмінними від традиційних варіантів.
7. Виконавська інтеграція реформи. На цьому етапі необхідно персоналізувати завдання, визначити відповідальних, засоби вирішення завдань, встановити форми контролю.
8. Опрацювання практичного здійснення відомого закону зміни праці. Перед впровадженням у практику нововведення необхідно точно розрахувати його практичну значимість і ефективність.
9. Побудова алгоритму впровадження в практику нововведень. У педагогіці розроблені подібні узагальнені алгоритми. У них є такі дії, як аналіз практики для пошуку ділянок, що підлягають оновленню або заміні, моделювання нововведення на основі аналізу досвіду та даних науки, розробка програми експерименту, моніторинг його результатів, впровадження необхідних коректив, підсумковий контроль.
10. Введення в професійну лексику нових понять або переосмислення колишнього професійного словника. При відпрацюванні термінології для її впровадження в практику керуються принципами діалектичної логіки, теорії відображення, і ін.
11. Захист педагогічної інновації від псевдоноваторів. При цьому необхідно дотримуватися принципу доцільності і виправданості нововведень.

При організації інноваційної діяльності слід пам'ятати, що:

- 1) в педагогіці, за думкою К.Ушинського, передається не досвід (технологія), а думка, виведена з досвіду;
- 2) "чужий" досвід педагог повинен "пропускати через себе" (через свою психіку, сформовані погляди, способи діяльності і т. п.) і виробляти свій метод, найбільшою мірою відповідає рівню свого особистісного та професійного розвитку;
- 3) інноваційні ідеї повинні бути чіткими, переконливими і адекватними реальним освітнім потребам людини і суспільства, вони повинні бути трансформовані в конкретні цілі, завдання і технології;
- 4) інновація повинна оволодіти умами і засобами всіх (або більшості) членів педагогічного колективу;
- 5) інноваційна діяльність повинна морально і матеріально стимулюватися, необхідно правове забезпечення інноваційної діяльності;
- 6) у педагогічній діяльності важливі не тільки результати, але і способи, засоби, методи їх досягнення.

Інноваційні педагогічні технології в навчальному процесі ВНЗ покращують засвоєння навчального матеріалу, зменшують час на вирішення стандартних завдань та допомагають знайти розв'язки нестандартних, стимулюють творчий потенціал, зумовлюють позитивне ставлення до навчальних дисциплін, підвищують рівень інформаційної культури та створюють умови для повноцінного розкриття їх як особистостей. Тому застосування інноваційних педагогічних технологій є однією з умов якісної підготовки майбутнього фахівця.